

است و تنها منصبی که نمی‌شود کاری کرد، همین است. شاید چند صبحای بشود؛ ولی معلوم نیست آخر کار چه می‌شود. در طول تاریخ بعضی‌ها کسی را نداشتند و خودشان هم به دنبالش نرفتند؛ ولی مرجعیت به سراغ ایشان آمد.

• **عوامل موفقیت در درس، اخلاص و تهجد**

ایشان بیان کردند: باید توجه داشت که فقاهت، اول اخلاص می‌خواهد. فقیه مهم؛ درسش، تألیفاتش و تربیت شاگردانش معرّف او هستند؛ این فقیه برای رسیدن به این مقام استاد می‌خواهد، پشتکار می‌خواهد، مطلب می‌خواهد؛ نه اینکه جوری برنامه‌ریزی کنیم، کتب فنی و اصلی را حذف کنیم. آن هم بدون جای‌گزین مناسب و بعد هم امتیاز قائل شویم. بله اصلاح خوب است؛ اما با جای‌گزین بهتر و یا در انتخاب استاد از طرق مختلف دخالت کنیم. اینجور حوزه، فقیه‌پرور نخواهد شد. من بارها گفتم، بعد انقلاب اسلامی انتظار از حوزه چندبرابر شده؛ عده‌ای هم خوششان بیاید یا نه این انقلاب، توسط یک فقیه و فیلسوف ممتاز به وقوع پیوست و در رأس نظام هم فقیه است. پس بدانیم که یکی از طرف‌ها حوزه است.

• **فقه از سیاست جدا نیست**

حضرت آیت‌الله نوری همدانی ادامه دادند عده‌ای هم می‌خواهند این‌گونه القاء کنند که یک فقیه سیاسی، نمی‌تواند در فقه موفق و یا اثرگذار باشد و می‌خواهند، از این طریق علما را منزوی کنند. این هم حرف غلطی است. اتفاقاً فقهای بزرگ ما یک سیاستمدار کامل بودند؛ اما روش همان روش برگرفته از سیره اهل‌بیت علیهم‌السلام است. هرکدام به‌طریقی به مقتضای شرایطی که در آن واقع شده‌اند، با تدبیر و نگرش خود به این مسئله مهم پرداختند.

این مرجع تقلید در پایان یادآور شدند: امام راحل علیه‌السلام یک جور، مرحوم آقای خویی که یک فقیه ممتاز بود، یک جور، مرحوم آقای صدر یک جور، مرحوم حاج شیخ عبدالکریم حائری یک جور و در واقع بعد از تلکرات و عدم تأثیر از طرف حکومت، حوزه را حفظ کرد که خروجی آن امام شد که هرکدام یک جور وارد این میدان شدند. امروز آیت‌الله–العظمی سیستانی در عراق چقدر با آن منانت به‌عنوان یک فقیه اثرگذار است؛ لذا ققاهت با سیاست منافات ندارد؛ منتهی تشخیص در مصادیق متفاوت است.

آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی

حوزه‌های علمیه به مسائل مستحدثه بیشتر توجه کنند

حضرت آیت‌الله نوری همدانی تصریح کردند: در این زمان که بحث روز، ارز دیجیتال و عناوینی مانند: رمزارزها مطرح است یا موضوع هوش مصنوعی که دنیای جدیدی را باز خواهد کرد، یا موضوع بورس و وجود دارد، حوزه باید ورود پیدا کند و از مشاورانی که در این امر متخصص هستند، استفاده کند.

درس را می‌گفتند. شاید آن روز کسی این ضرورت را نمی‌دانست؛ لذا عده‌ای نیامدند، عده‌ای هم تا نیمه رها کردند؛ ولی بعدها معلوم شد، چقدر مؤثر است؛ به‌عنوان مثال در بحث ارث چقدر دانستن ریاضیات در فهم مطلب مؤثر است و یا در موضوع رؤیت هلال در اول ماه، بحث نجوم و محاسبه طول و عرض بلاد اثرگذار است. بنده چند سالی به اروپا رفت و آمد داشتم. آنجا متوجه شدم، دانستن زبان چقدر می‌تواند کمک کند، به نظر بنده حوزه‌ای زنده است که ۵۰ سال و ۱۰۰ سال آینده را ببیند.

• **حوزه پاسخ‌گویی شبهات روز باشد**

معظم‌له، پاسخگویی به شبهات را یکی از وظایف مهم حوزه دانست و گفتند: حوزه باید پاسخگوی شبهات در سطوح مختلف باشد. حالا گاهی این شبهه از خود حوزه باشد یا بیرون حوزه، انسان باید آماده پاسخگویی باشد. مدتی پیش از یکی از آقایان اهل علم که در سطح لایبی هم هست و من با آثار و کار او آشنایی دارم، مسائلی مطرح شد، دیدم جناب آقای فاضل آقازاده محترم مرحوم آیت‌الله فاضل لنکرانی علیه‌السلام یک جواب متین و خوب و محترمانه و انصافاً عالمانه داد. یا همین مناظره جناب آقای علیدوست که اصل این کار چقدر قابل تحسین است که حوزه چنین آمادگی داشته باشد. ما باید افرادی تربیت کنیم که در فن مناظره ورود پیدا کنند و الحمدلله در حوزه این چنین افرادی را داریم. خدا رحمت کند مرحوم آیت‌الله مصباح یزدی را انصافاً در این موضوع با آن دانش بالا ممتاز بود. اصلاً کار اهل‌بیت علیهم‌السلام هم، یکی تربیت افرادی برای مناظره بوده است.

• **طلاب درس را جدی بگیرند**

این مرجع تقلید در ادامه خاطرنشان کردند: خلاصه امروز حوزه وظایف سنگینی دارد و این را عرض کنم تا انسان فقیه نباشد، در این مسائلی که عرض کردم نمی‌تواند اثرگذار باشد. فقیه هم درست‌شدنی و ساختنی نیست که با تبلیغات این و آن درست شود. یاد نمی‌رود اواخر عمر استاد بزرگوار ما حضرت آیت‌الله سلطانی طباطبایی علیه‌السلام بود. بحث مرجعیت مطرح شد. به‌گمانم بعد فوت مرحوم آیت‌الله اراکی بود. ایشان یک روز صبح زود آمدند منزل ما، بنده خیلی از لطف ایشان شرمند شدم؛ چون استاد ما بود و خود بنده مقید بودم، خدمت ایشان برسم؛ خوب ایشان یک شخص فقیه–پرور بود و خیلی از آقایان بزرگوار به درس ایشان می‌آمدند. در آن گرواگرم تعیین مرجعیت ایشان به من فرمودند: «فالای این منصب متعلق به امام زمان علیه‌السلام

به گزارش خبرگزاری حوزه، حضرت آیت‌الله نوری همدانی در دیدار جمعی از فضلاء حوزه علمیه قم، اظهار کردند: امروز فضای حوزه متفاوت است؛ تفکرات و سلایق مختلفی هم در آن حاکم است و در بعضی جاها، قدرت تحمل افراد نیز کم شده، باید قدرت تحمل مخالف بالا و شان و جایگاه حوزه به سمت استدلال برود. متأسفانه گاهی انسان می‌بیند یا می‌شنود که افراد خیلی زود قضاوت می‌کنند و عده‌ای هم سریع تخریب می‌کنند و برچسب‌هایی هم می‌زنند و فرقی هم نمی‌کنند. اگر در موضوعات سیاسی اختلاف نظر داشته باشند، می‌گویند: ضد فلان شده و یا تندرو است. اگر اختلاف علمی داشته باشند، می‌گویند سواد ندارد. توقع از حوزه این است که کار با ارزش را ارج بگذاردن و انصاف را در نوشتار یا گفتار رعایت کنند.

• **حفظ دروس سنتی حوزه**

معظم‌له با تأکید بر حفظ دستاوردهای علمی علمای گذشته، خاطرنشان کردند: بنده معتقدم باید فقه سنتی، فقه جواهری و ثراث گذشتگان حفظ شود و می‌توانم بگویم بر همان اساس اما با نگاه نو، می‌توانیم اثرگذار باشیم؛ اخیراً در بعضی از مقالات می‌خوانیم که دوران گذر است و دیگر فقه سنتی پاسخگو نیست به نظر این حرف نباید درست باشد.

• **به‌روز بودن حوزه در مسائل مستحدثه**

این مرجع تقلید در ادامه افزودند: البته در مسائل روز باید از مشاوران متخصص در آن حوزه استفاده کرد؛ خصوصاً در این زمان که بحث روز، ارز دیجیتال و عناوین مانند رمزارزها مطرح است، یا موضوع هوش مصنوعی که دنیای جدیدی را باز خواهد کرد، یا موضوع بورس که حوزه باید ورود پیدا کند و از مشاورانی که در این امر متخصص هستند، استفاده کند.

• **آموزش علوم جدید در حوزه پیگیری شود**

حضرت آیت‌الله نوری همدانی، با مهم توصیف کردن آموزش علوم جدید در حوزه، ادامه دادند: در اوایل دهه ۳۰ مرحوم آیت‌الله‌العظمی بروجردی علیه‌السلام یک روز بعد درس فرمودند: بیاید منزل. بنده خدمت‌شان رسیدم. ایشان فرمودند: یکی از محترمین تهران از من خواستند که در زمان تعطیلی حوزه، عده‌ای از شاگردان خود را بفرستید تهران تا بعضی از علوم روز را بیاموزند. عرض کردم: چه علموی؟ فرمودند: مثل نجوم، ریاضیات، فیزیک و شیمی و زبان انگلیسی. در دوره‌ای که ما بودیم، حدود ۱۰ نفر انتخاب شدیم دو سال تابستان رفتیم، هر روز هفته به غیرجمعه درس داشتیم و اساتید مهمی می‌آمدند و به ما این چند

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی اسراء، حضرت آیت‌الله العظمی جوادی آملی به‌مناسبت آغاز بیستمین کنفرانس سالانه کنگره مسلمانان آمریکا با عنوان «زینب کبری علیها‌السلام میراث شجاعت، شفتت و مقاومت» که ۸ تا ۱۰ نوامبر در شهر هیوستن ایالت تگزاس آمریکا، پیامی به‌صورت تصویری صادر کردند که متن کامل آن بدین شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم
«الحمد لله رب العالمین وصلى الله على جميع الأنبياء والمرسلین والأئمة الهداة المهديين وفاطمة الزهراء بهم تنوّلى ومن أعدائهم نبئتوه الله الی».

مقدم شما بزرگواران، برادران و خواهران ایمانی را گرامی می‌داریم و از ذات اقدس اله مسئلت می‌کنیم، آنچه خیر و صلاح و فلاح جهان اسلام است، خدای سبحان مقرر بفرماید و آنچه مورد عنایت الهی است، نسبت به شما بزرگواران مرحمت بفرماید!

شما که سعی بلیغ‌تان در گرامی‌داشت اهل‌بیت (علیهم الصلاة وعلیهم السلام) است و سالروز وفات عقلیه عرب و عجم، عقلیه مسلمان‌ها و عقلیه بنی‌هاشم علیهم‌السلام را گرامی می‌دارید، امیدواریم این عرض ادب شما به پیشگاه اهل‌بیت علیهم‌السلام ذخیره دنیا و آخرت شما باشد!

• **اصل وجود هر انسانی روح اوست**

زینب کبری، نمونه و نموداری از انسانیت است. نکته اول آن است که حقیقت زن و مرد تقریباً مساوی هم است، زیرا روح نه مذکر است و نه مؤنث. در بین حکمای اسلام، ابن‌سینا تصریح می‌کند که روح، ذکورت و انوٲت ندارد. مرد و زن بودن مربوط به بدن است که بدن یا این‌چنین ساخته شد یا آن‌چنان؛ ولی روح از آن نظر که مجرد است، منزّه از اجزاء و خصوصیت‌های بدنی است؛ البته بدن چون متفاوت است، تکالیف و وظایف زن و مرد هم تا حدودی فی‌الجمله ـنه فی‌الجملهـ فرق دارد؛ ولی معارف اصلی، اعتقادات اصلی و احکام و حکم اصلی، مشترک بین زن و مرد است و در بعضی‌از مسائلی که مربوط به بدن است، از هم جدایند.

بنابراین حقیقت زن و حقیقت مرد که روح مجرد است، فرق نمی‌کند. حتی بر مبنای حکمت متعالیه که روح، جسمانیة‌الحدوث و روحانیة‌البقاء است، جسمانی بودن روح به این است که صورت انسانی، اول جسمانی است و روی ماده تکیه می‌کند و رفته‌رفته

واکنش آیت‌الله‌العظمی

مکارم شیرازی

به اتفاق دانشگاه علوم و تحقیقات

حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی حل مسأله حجاب را از طریق روش‌های صحیح، قابل اجرا دانسته و بیان کردند: بی‌اعتنایی به مسائل اخلاقی مانند حجاب، باعث بروز مشکلات می‌گردد و مواردی مانند واقعه اخیر در دانشگاه علوم و تحقیقات اتفاق می‌افتد که واقعاً ناراحت‌کننده بود.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی در دیدار با نماینده ولی فقیه در استان آذربایجان شرقی و امام جمعه تبریز، تبریز را از شهرهای مهم و نقاط با عظمت ایران خوانده و گفتند: این عظمت ناشی از عظمت علما و بزرگان و فضلاء آن خطه است. افراد برجسته زیادی در تمامی عرصه‌های علوم به‌خصوص فقه، تاریخ و شعر از تبریز بوده‌اند.

ایشان حوزه علمیه تبریز را از حوزه‌های مهم و با سابقه طولانی و درخشان دانسته و افزودند: امیدوارم با تلاش‌های شما، حوزه علمیه تبریز بیش از پیش تقویت شود و طلاب و فضلاء بیشتری داشته باشند.

معظم‌له جایگاه امامت جمعه در بیان و تبیین مسائل را مهم دانسته و افزودند: تلاش شود در خطبه‌های نماز جمعه، دردها و مشکلات مردم بیان شود. وقتی مردم مشاهده کنند که امام جمعه به مسائل آنان اهمیت می‌دهد، امیدواری می‌شوند.

حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی حل مسأله حجاب را از طریق روش‌های صحیح، قابل اجرا دانسته و بیان کردند: بی‌اعتنایی به مسائل اخلاقی مانند حجاب، باعث بروز مشکلات می‌گردد و مواردی مانند واقعه اخیر در دانشگاه علوم و تحقیقات اتفاق می‌افتد که واقعاً ناراحت‌کننده بود.

در پایان این دیدار، ضمن آرزوی موفقیت برای نماینده ولی فقیه در استان آذربایجان شرقی، گفتند: به‌خدا توکل کنید و به حضرت ولی عصر علیه‌السلام توسل کنید و بدانید که خداوند یار و یاورتان خواهد بود و کمک‌تان خواهد کرد.

آیت‌الله اعرافی در همایش مکتب نصرالله

علما و نخبگان عالم اسلام راه را برای پیشرفت مقاومت هموار کنند

آیت‌الله اعرافی در همایش بین‌المللی مکتب نصرالله که در سالن اجلاس سران برگزار شد، گفت: رژیم صهیونیستی ۷۰ سال در درون خود امن بود، اما امروز محور مقاومت این رژیم را در اعماق درون هم ناامن کرده است.

وی افزود: سیدحسن نصرالله می‌توانست پرونده حزب‌الله را از فلسطین جدا کند. او شهید وحدت امت اسلام، یکپارچگی شیعه و سنی، آزادی فلسطین و حرکت به سمت پایه‌ریزی تمدن نوین اسلامی بود.

به گزارش خبرگزاری حوزه از تهران، مدیر حوزه‌های علمیه با بیان اینکه سید حسن نصرالله آسایش طلب نبود، تصریح کرد: منافع حزبی، گروهی و طایفه‌ای را نمی‌دید و مسائل عالیه اسلام را می‌دید و فراتر، به ادیان دیگر نگاهی دوستانه داشت و در ارتباط با آنها روح دل‌سوزانه را نشان می‌داد.

وی با بیان اینکه امروز مقاومت تولید قدرت کرده است و این قدرت با این ویژگی‌ها در نسل‌های جدید رهبران مقاومت ادامه پیدا خواهد کرد، افزود: رژیم صهیونیستی که همیشه مهاجم بود و چشم طمع به همه عالم اسلام برای تهدید آنها دوخته بود، امروز به رژیمی مدافع از خود تبدیل شده است.

آیت‌الله اعرافی تصریح کرد: اکنون رژیم صهیونیستی با اقتصاد شکوفا به رژیمی متزلزل در پایه‌های اقتصادی، اسرائیل با چهره مثبت یا نیمه مثبت، امروز به چهره‌ای منفی و منفور، به چهره‌ای تبدیل شده که دولت غاصب و تروریستی آن در یک سال ۵۰ هزار بی‌گناه را می‌کشد.

مدیر حوزه‌های علمیه گفت: اکنون رژیم صهیونیستی توسعه‌طلب، به رژیمی درگیر مرگ و حیات تبدیل شده است و ضربه‌های زیاد زده است، اما ضربه‌های بسیاری هم خورده‌اند. منطق ما این است: با انتخابات آزاد با حضور ساکنان سرزمین‌های اشغالی یا مقاومت مشروع با عقل و منطق بین‌الملل با تمام مذاهب اسلامی، دکترینی که رهبری به آن اشاره کرده‌اند.

وی با بیان اینکه از مقاومت انتظار صبری، تاب‌آوری، بازسازی و ادامه جهاد الهی می‌رود، گفت: از دولت‌ها انتظار می‌رود که حداقل روابط سیاسی و اقتصادی خود را با رژیم صهیونیستی قطع کنند، از علما و نخبگان عالم اسلام انتظار می‌رود با فکر و اندیشه خود جهان

اسلام را روشن و راه را برای پیشرفت مقاومت هموار کنند. آیت‌الله اعرافی گفت: از رسانه‌ها و هنرمندان و ادیبان عالم انتظار می‌رود که اولویت نخست خو را مقاومت قرار دهند، از همه امت اسلام انتظار می‌رود سرمایه‌های خود را برای پیشرفت و اعتلای اسلام و شکست دشمن صهیونیستی به کار گیرند.

سرّش آن است که او ملکوت شهادت را می‌بیند که شهادت، آب زندگانی است و هرگز انسانی که شهید شد، نمی‌میرد و برای همیشه زنده است. گرچه هیچ انسانی از بین نمی‌رود و همیشه زنده است؛ ولی به هر تقدیر حیات خاصه‌ای که بهره شهداست، بهره دیگران نیست. در آنجا زینب کبری علیها‌السلام فرمود: ما که در این سفر جز خوبی چیزی ندیدیم: «ما رأَیْتُ إِلَّا جَیْبِیلاً». آن مسئله شهادت را و مسئله باطن انسان را که در هنگام مرگ ظهور می‌کند، زینب کبری می‌بیند که فرشتگان می‌آیند و سلام عرض می‌کنند.

این چشم ملکوتی‌ای که دارد، هم شهادت و حقیقت شهادت را می‌بیند و هم اسارت و حقیقت اسارت را می‌بیند؛ لذا در همه حال، جلال و شکوه ذات اقدس اله را یادآور می‌شود که به ما خیلی خوش گذشت: «ما رأَیْتُ إِلَّا جَیْبِیلاً»، ما خواستیم به لقای الهی بار یابیم و موفق شدیم. این کار، جهان را بی‌مسئله حجاب، زینت و جمال و جلال زن است که همه باید –ان‌شاءالله– این اصل را رعایت کنند. برای اینکه حرمت زن محفوظ باشد و عظمت و جلال و شکوه زن محفوظ باشد. ذات اقدس اله، مسئله حجاب را مقرر کرده است.

امیدواریم همه شما به‌برکت قرآن و عترت علیهم‌السلام از فیض و فوز ولایت اهل‌بیت علیهم‌السلام بهره‌مند بشوید و گذشتگان شما مورد عنایت پروردگار باشند و جوان‌های شما در سایه لطف ولیش، از بهترین نعمت‌ها برخوردار باشند و جهان اسلام رو به ترقی باشد و خطر بیگانگان به خود آنها برگردد!

غفرالله لنا ولکم والسلام علیکم ورحمة‌الله وبرکاته

• **پی‌نوشت‌ها**

- سوره تحریم، آیه۱۱؛
- سوره تحریم، آیه۱؛
- بحارالانوار، ج۲۵، ص۱۶۴؛
- سوره نحل، آیه۳۲؛
- سوره انفال، آیه۱۵؛ سوره محقق، آیه۲۷؛
- الطهوف، ص۱۶۰.

برخی از وظایف، مختص زن است و برخی از وظایف، مختص مرد.

• **زن و مرد، نمونه یکدیگرند**

مطلب بعدی آن است که قرآن کریم، زن و مرد را از نظر انسانی، نمونه یکدیگر می‌داند و به یکدیگر ارجاع می‌دهد. وقتی می‌خواهد نمونه مردم خوب را ـنه نمونه مردان خوب، نمونه مردم خوب راـ ذکر بکند، حضرت مریم را نام می‌برد یا همسر فرعون را نام می‌برد؛ می‌فرماید: نمونه مردم خوب، مریم است. نمونه مردم خوب، آسیه است. ما یک عنوان «مردم» داریم، یک عنوان «مردان»؛ مردان در مقابل زنان‌اند؛ اما مراد از مردم، جامعه انسانی است؛ یعنی اعم از زن و مرد است. وقتی گفتند: مردم در انتخابات شرکت کردند، مردم رأی دادند، اعم از زن و مرد است. یک وقت می‌گویند: مردان، این در برابر زنان است؛ ولی تعبیر قرآن در اینجا مردان نیست؛ مردم است. فرمود: نمونه مردم خوب، مریم است و همچنین درباره آسیه، همسر فرعون: ﴿صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِیْنَ آمَنُوا اِثْرَتُ اٰیْرِ فِرْعَوْنَ﴾ نمونه مردم خوب، همسر فرعون است، چه اینکه به‌عنوان نمونه مردم بد، نام دوزن را می‌برد.^۱

غرض این است که قرآن کریم، هم مرد را نمونه مرد و زن خوب می‌داند و هم زن را؛ بنابراین حقیقت زن با حقیقت مرد در بسیاری از امور یکسان هستند؛ ولی به‌لحاظ خصوصیت‌های بدنی، برخی از احکام بین